

De barmhartige Samaritaan

De parabels die Jezus vertelde waren niet zomaar verhaaltjes. Ze hebben de mensen gechoqueerd. Door deze onschuldig-lijkende verhalen zijn de Farizeeën en de leiders van het volk Jezus zozeer gaan haten, dat ze Hem uit de weg hebben geruimd. Hij werd te gevaarlijk. Voor zijn tijdgenoten waren die verhalen wel moeilijk te accepteren, maar nooit moeilijk te verstaan. Zij hadden meteen door wat Jezus bedoelde. Voor ons is het precies andersom: wij accepteren Jezus' verhalen erg gemakkelijk, omdat wij ze meestal niet verstaan in hun diepe betekenis.

Om de gelijkenissen van Jezus – in hun oorspronkelijke aangrijpendheid – dichter bij ons te brengen, zijn er pogingen ondernomen om ze te vertellen naar onze tijd en onze situatie. De oecumenische basisgroep 'Het Kompas' in Amsterdam heeft indertijd deze parabel naar onze tijd toe geschreven:

Een Amsterdammer werd vanuit een smalle steeg besprongen, hij werd mishandeld en van al zijn geld beroofd. Hij lag dood te gaan in een portiek. Zijn eerste gedachte was: "Hoe kom ik hier aan een dokter?" En zijn tweede gedachte was er een vol haat jegens de bandieten die hem dit hadden geflikt. Het zouden wel weer Surinamers zijn geweest, want het wemelde in die buurt van dat tuig.

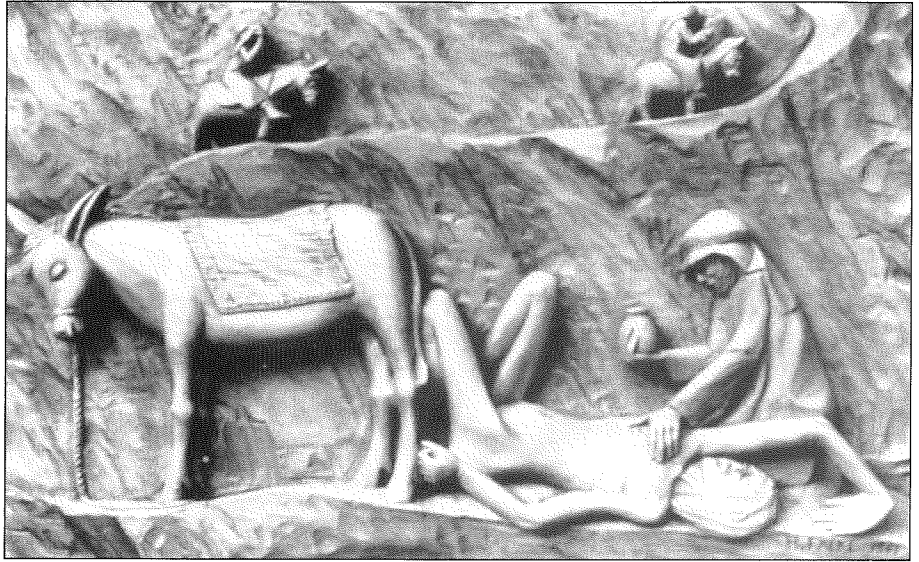
Er liepen twee stadsgenoten voorbij, ze keken en liepen haastig verder. "Niet mee bemoeien," zeiden ze, "anders grijpen ze ons ook nog." Toen werd het stil en donker om hem heen.

De dag daarna ontwaakte hij uit die zwarte nacht. Flarden van herinnering aan wat er gebeurd was, gingen door zijn hoofd. Waarachtig, dacht hij, iemand heeft me toch gevonden en zich over me ontfermd.

Er ging een week voorbij. Hij mocht zo nu en dan rechtop zitten in de kussens. Er lag een krant op zijn nachtkastje en hij las: "De daders van de overval, vorige week vrijdag, zijn door de politie ingerekend. Het zijn de 26-jarige A.J. en zijn even oude vriend M.K., beiden geboren in Amsterdam. Zij stonden goed bekend en waren nooit eerder met de politie in aanraking geweest. Zij legden een volledige bekentenis af. Het slachtoffer, de heer P.W., werd gevonden door een voorbijganger, een Surinamer. Samen met een Marokkaan verleende hij eerste hulp en alarmeerde de politie. Het slachtoffer werd in het ziekenhuis opgenomen en is nu buiten levensgevaar." De man las dit verhaal met groeiende verbazing. "U moet weer gaan liggen," zei de zuster. Hij keek haar aan; ze was een Surinaamse.*

* Dick Groeneboer in 'Verhalen voor de zevende dag'. Pag. 98-99 (Gooi en Sticht 1979).

In zijn verhalen gaat Jezus vierkant in tegen alle vooroordelen die het denken van de mensen beheersen. Hij denkt absoluut vrij en onafhankelijk en oorspronkelijk. En Hij maakt nog iets anders duidelijk: godsdienst is niet iets om over te discussiëren, maar om te doen! Die Farizeeër wilde dat wel: een theologische discussie op hoog niveau van geleerden onder elkaar:

“Meester, wat moet ik doen om het eeuwig leven te verwerven?” En later: “Wie is dan wel mijn naaste?” Maar Jezus geeft hem geen kans om te gaan bekvechten over een bijbeltekst. Hij wijst hem terecht met een verhaal, waarin het woord ‘God’ niet eens voorkomt. Hij toont aan dat je helemaal voor God bent, als je liefde hebt voor je naaste. De wetgeleerde met zijn bijbelkennis was niet de man naar Gods hart. De priester en de leviet met hun tempeldienst zijn niet de mannen naar Gods hart. Maar de andersdenkende Samaritaan met zijn barmhartigheid is de man naar Gods hart. Je wordt van zo’n verhaal wel bescheiden. De mensen die zo voor de Kerk in de weer zijn, krijgen ieder een veeg uit de pan: de theoloog, de pastoor en de koster. De enige die er goed vanaf komt, is nota bene niet eens van het houtje; hij komt nooit in de kerk en houdt er zijn eigen ideeën op na. Maar het lot van een medemens grijpt hem aan. Hij wordt door barmhartigheid bewogen en daarom staat hij zo dicht bij de barmhartige God. En hij doet tenminste iets! Hij gaat naar die arme toe, giet olie en wijn op zijn wonden; hij tilt de man op zijn eigen rijdier, brengt hem naar de herberg, verzorgt hem en neemt alle kosten op zich. Uitvoerig wordt beschreven wat de Samaritaan allemaal doet. En dat is

volgens Jezus beter dan te theoretiseren over wat godsdienst inhoudt. Het is een harde les die Hij ons hier geeft!

Naast deze duidelijke, praktische uitleg van de parabel is er nog een andere, die de Kerkvaders na aan het hart lag. Zij zien in dit verhaal de samenvatting van de hele mensengeschiedenis en van Christus' verlossingswerk. "Een man daalde af van Jeruzalem naar Jericho en viel in handen van rovers." Wie is die man? Dat zijn wij, de mensheid.

Wij maken immers allen een grote tocht door het leven. Vertrokken uit Jeruzalem, de stad Gods, zijn wij onderweg naar Jericho, de stad van de mens. En we zijn in handen gevallen van rovers. Gaaf voortgekomen uit Gods hand en bedoeling, is de mensheid ten offer gevallen aan het kwaad. Aan het morele kwaad van de zonde, het fysieke kwaad van ziekte en dood, het psychische lijden en het sociale onrecht. De mensheid lag halfdood langs de weg van het leven. De Joodse priester en leviet trokken voorbij: de Joodse godsdienst kon de mensheid niet verlossen. Toen kwam de barmhartige Samaritaan Jezus Christus langs de weg. Hij daalde uit de hemel op aarde om zich over de gewonde mensheid te ontfermen.

Hij goot olie en wijn op de wonden van de mensen. Olie en wijn zijn zinnebeelden van de sacramenten: doopsel, eucharistie. Hij brengt dan de gewonde mensheid naar de herberg: dat is de Kerk van Christus. Hij betaalde de prijs: de prijs was zijn bloed. En toen de Samaritaan Christus weer heenging van de wereld, liet Hij twee tienlingen na: het Woord Gods en de sacramenten als heilmiddel voor de gewonde mensheid. Zo staat de Kerk als de herberg langs de weg der eeuwen, totdat Christus terugkomt op de jongste dag om alles te vergoeden, zodat de mensheid, geheel genezen, het doel van haar levensweg zal bereiken.

Het is juist deze gedachte van de oude Kerkvaders die ik zo sterk uitgebeeld vind in het beeld van Herman Falke. Het lijkt verdacht veel op het beeld van de Goede Herder die het gewonde schaap thuisbrengt.

De oorspronkelijke parabel, zoals door Jezus verteld, vinden we in Lucas 10, 25-37

